

EVRENSEL BİR SORUN: SUÇA SÜRÜKLENEN VE SUÇ MAĞDURU OLAN ÇOCUKLAR

A UNİVERSAL PROBLEM: JUVENILE PUSHED TO CRIME AND VICTIM OF CRIME

Bahriye KAPLAN¹, Zehra (IŞIK) ÇALIŞKAN², Derya EVGİN³, Nuray CANER⁴

ÖZET

Çocuk suçluluğunun dünyanın birçok ülkesinde olduğu gibi ülkemizde de artış gösterdiği bilinmektedir. Bu çalışma, Nevşehir il merkezinde son 5 (beş) yıl içerisinde (2009-2013), suça sürüklenen ve suç mağduru olan çocukların genel profilini ortaya çıkarmak amacıyla kesitsel-retrospektif olarak yapılmıştır. Veriler İl Emniyet Müdürlüğü Çocuk Şube Müdürlüğü'nden elde edilmiş, değerlendirilmesinde tanımlayıcı istatistikler kullanılmıştır. Çalışmada, suç işlediği şüphesiyle hakkında işlem yapılan çocukların sayılarının yıllara göre artış gösterdiği ve bu çocukların çoğunluğunun (%92,3) erkek olduğu belirlenmiş olup kız çocuklarının ise daha çok suç mağduru (%32,6) olarak merkeze başvurdukları belirlenmiştir. Ayrıca son beş yılda, çocukların karıştığı olay sayısının da yıllara göre artış gösterdiği saptanmıştır.

Anahtar kelimeler:

Çocuk, suç, suç mağduru olan çocuk, suça sürüklenen çocuk,

ABSTRACT

It is known that delinquent has increased in Turkey and in most countries of the world. This study is done retrospectively in cross-sectional method in order to find out general profile of juveniles pushed to crime and victims of crime over the last five years (2009-2013) in the centre of city, Nevşehir. The data are acquired from the child branch office in provincial security directorate, Nevşehir and descriptive statistics are used as being evaluated. It is ocured that the numbers of children about whom are started proceedings with criminal suspicion have increased and most of these ones (%92.3) are boys and the girls mostly go to police station as victims of crime (%32.6) in the study. Besides, it is stated that the number of events, into which the children get, has increased by years over the last five years.

Key Words:

Child, crime, child as a victim of crime, juvenile pushed to crime.

Bu çalışmanın özeti, 1-3 Kasım 2013 tarihinde Antalya'da gerçekleştirilen 'V. Uluslararası Risk Altında ve Korunması Gereken Çocuklar Sempozyumu' bildirisi özet kitabında yer almıştır.

¹ Araştırma Görevlisi Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Semra ve Vefa Küçük Sağlık Yüksek Okulu, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği AD, bkaplan@nevsehir.edu.tr

² Yrd. Doç. Dr. Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Semra ve Vefa Küçük Sağlık Yüksek Okulu, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği AD, zcaliskan@hotmail.com

³ Araştırma Görevlisi Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Semra ve Vefa Küçük SYO, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği AD, dgurbuz@hotmail.com

⁴ Araştırma Görevlisi Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Semra ve Vefa Küçük SYO, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği AD, nuraygoktas@nevsehir.edu.tr

İletişim/ Corresponding Author: Bahriye KAPLAN
e-posta: bkaplan@nevsehir.edu.tr

Geliş Tarihi / Received : 29.01.2015
Kabul Tarihi / Accepted: 19.04.2016

GİRİŞ ve AMAÇ

Suç kavramı çocuğa çok yakışmamakla beraber; çocuk suçluluğunun dünyanın birçok ülkesinde olduğu gibi ülkemizde de artış gösterdiği bilinmektedir. Adalet Bakanlığı 2010 yılı Adli Sicil istatistiklerine göre; 12-15 yaş grubunda 48.997 erkek ve 5.583 kız çocuğun, 16-18 yaş grubunda 72.623 erkek ve 5.998 kız çocuğun yargı önüne çıktığı bildirilmektedir (1). Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), İçişleri, Adalet ve Kalkınma Bakanlıkları işbirliğinde açıklanan verilere göre; herhangi bir nedenden dolayı güvenlik güçlerinin işlem yaptığı çocuk sayısı 2008 yılında 132.592 iken 2011 yılında bu sayının 203.040'a yükseldiği belirlenmiştir. Unicef'in Türkiye'deki Çocuk ve Genç Nüfusunun Durumu Analizi Raporuna göre; suç islediği iddia edilenlerin sayısının büyük çoğunluğunun erkek olduğu ve 2008 yılında 62.430 iken 2011 yılında bu sayının 84.916'ya yükseldiği, mağdurların ise çoğunluğunun kız çocuklarından oluştuğu ve aynı dönemde 44.153'ten 88.582'ye yükseldiğine işaret edilmektedir (2). Güvenlik birimlerine gelen veya getirilen çocuk sayısının birbirini izleyen yıllarda arttığı görülmekte ve yine yargılanan çocuk sayısının son 15 yılda iki katına çıktığı bildirilmektedir. Özellikle bu artışın 2000'li yıllardan sonra olduğu da bir başka dikkat çekici unsur olarak karşımıza çıkmaktadır (3). Dünya'da çocuk suçluluğuna bakıldığında; Rusya'da çocuk suçluluğunun yetişkin suçluluğuna göre 3/4 daha fazla olduğu, suç işleme yaşlarının 14 ve 17 yaş arasında değiştiği belirtilmektedir. Afrika'daki nüfusun çoğunluğunun yoksullukla mücadele ettiği ve buna bağlı olarak alım gücü iyice düşen halk arasında çocuk suçluluğunun giderek arttığı, Latin Amerika'daki gençlerin ise mali krize bağlı olarak yaşanan ekonomik problemler nedeniyle suça karıştıkları belirtilmektedir. Japon gençliğinin artan bir şekilde şiddete meyilli olduğu görülmektedir. Endüstrileşmiş ülkelere bakıldığında da durumun çok fazla iç açıcı olmadığı; sürekli artan refah ve tüketimin; hırsızlık, zorbalık ya da mülkiyetin zorla gasp edilmesi gibi yeni

çocuk suçlarına yol açtığı vurgulanmaktadır (4).

Çocuk; biyolojik bir varlık olarak dünyaya gelmekte, zamanla sosyal bir varlığa dönüşmektedir. Çevresinde olumsuz tecrübelerle maruz kalan/tanık olan çocuğun sosyalleşme süreci aynı yönde etkilenmektedir. Çocuğun toplum içinde tehlikeli ve yanlış roller edinmesine yol açan bu durum aynı zamanda suç sayılan davranışlara da meyletmesine sebep olabilmektedir (5). Yavuzer tarafından çocuk suçluluğu, "bir çocuktaki antisosyal eğilimlerin yasa müdahalesi gerektirecek bir duruma dönüşmesi" biçiminde tanımlanmaktadır (6). Çocuk suçluluğunun nedenlerini bireysel ve toplumsal nedenler başlıkları altında ele almak mümkündür. Yaş ve cinsiyet bireysel nedenler başlığı altında yer almaktadır. Toplumsal nedenler ise aileye ilişkin nedenler, eğitime ilişkin nedenler, sanayileşme şehirleşme ve göç, kamu yönetiminden kaynaklanan nedenler ile mevzuata ve uygulanmasına ilişkin sorunlardan kaynaklanan nedenler olarak sıralanmaktadır. Ayrıca bu nedenlerin temelde ekonomik ve sosyal kökenli olduğu da unutulmamalıdır (7).

Çocuğun suç işlemiş olması, pek çok nedenin yanı sıra, bakımlarından sorumlu olan erişkinlerin çeşitli nedenlerle yanlış olan davranışları öğretememiş olmasından ya da bakımlarından sorumlu kimselerin kasıtlı olarak yanlış yönlendirmelerinden kaynaklanabilir (8). Bu bağlamda, suçlu çocuk ifadesinin yerine "suça sürüklenmiş ya da yönlendirilmiş çocuk" ifadesini kullanmak daha yerinde olacaktır (6).

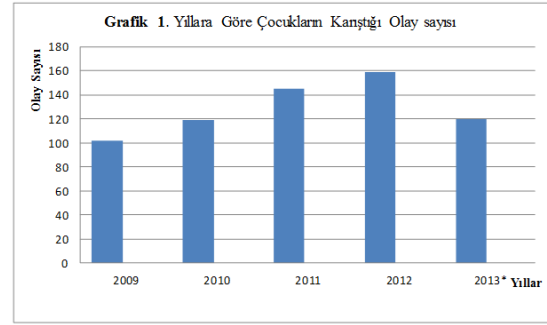
Çocuklar toplumların geleceğinin belirleyicisidir, bu kapsamda, onların gelişimlerini sağlıklı bir şekilde tamamlayabilmeleri, topluma uyum sağlamış, birer yetişkin birey olmaları için onlara uygun fırsatlar tanınmalıdır. Çocuk suçluluğu, sadece hukukçuları, sosyal hizmet uzmanlarını, psikologları ve sosyologları ilgilendiren bir problem değildir. Çocuklar bir ülkenin geleceği olduğu için toplumu meydana getiren tüm bireyleri ve tüm kurum ve kuruluşları ilgilendiren bir konudur (9).

Bilindiği üzere çocuk sağlığı hemşireliği 0-18 yaş aralığındaki sağlıklı ve sağlık sorunları olan tüm çocuk ve ergenlerin bakımını içerir. Çocuk sağlığı hemşiresinin amaçları arasında, aile içi dayanışmayı sağlamak ve geliştirmek, risk altındaki çocuk ve aileleri erken dönemde belirlemek ve ele almak yer almaktadır. Yüksek riskli ebeveynler ve yüksek riskli çocukları öncelikle ele almaktadır (10). Hemşireler aynı zamanda çalıştıkları birimlerde adli olduğundan şüphelenilen vakalarla ile ilk olarak karşılaşan, iletişime geçen, tedavi ve bakım uygulamaları sırasında bireyin (mağdur/şüphelinin) eşyalarına temas eden ilk kişi olabilmektedir (9). Bu bağlamda, hemşireler; koruyucu ve tedavi edici sağlık hizmetleri kapsamında risk grubu içerisinde yer alan çocukların belirlenmesinde ve sorunun çözümüne yönelik yapılacak multi-disipliner çalışmalarda ekip içerisinde yer almalıdır. Bu nedenle bu çalışma, Nevşehir il merkezinde son 5 (beş) yıl içerisinde (2009-2013), suça sürüklenen ve suç mağduru olan çocukların genel profilini ortaya çıkarmak amacıyla yapılmıştır.

MATERYAL VE METOT

Çalışma Nevşehir il merkezinde son 5 (beş) yıl içerisinde (2009-2013 (ilk 6 ay)), suça sürüklenen ve suç mağduru olan çocukların genel profilini belirlemek amacıyla kesitsel-retrospektif olarak yapılmıştır. Veriler İl Emniyet Müdürlüğü Çocuk Şube Müdürlüğü'nden elde edilmiş olup, değerlendirilmesinde tanımlayıcı istatistikler kullanılmıştır. Ayrıca çalışmanın yapılabilmesi için kurum izni alınmıştır.

BULGULAR VE TARTIŞMA

*2013 yılı verileri ilk altı ayı kapsamaktadır.

Grafik 1'de yıllara göre çocukların karıştığı olay sayıları görülmektedir. Grafığe göre; son beş yılda, çocukların karıştığı olay sayısının yıllara göre arttığı (sırasıyla 102, 119, 145, 159, 120) toplam olay sayısının 645 olduğu belirlenmiştir. Ayrıca meydana gelen olayların en çok kasten yaralama, hırsızlık ve taksirle yaralama şeklinde sıralandığı saptanmıştır.

Türkiye İstatistik Kurumu'nun verilerine göre herhangi bir nedenden dolayı kolluk kuvvetlerince işlem yapılan çocuk sayısı 132.592'den 203.040'a (sırasıyla 2008, 2011 yılı verilerine göre) yükselmiştir. Dolayısıyla çocukların karıştıkları / karıştırıldıkları olay sayıları da artmıştır (11). Bu artışta; değişen ve gelişen Dünya'da modernleşme süreci ile birlikte hızlı kentleşme, aile kurumundaki olumsuz değişimler, alkol madde bağımlılığının artması, toplumun kültürel yapısının farklılaşması gibi etmenlerin etkili olduğu düşünülmektedir (7,12). Çalışmamızda literatürle benzer şekilde çocukların karıştıkları olay sayılarının yıllara göre arttığı görülmektedir.

Tablo I. Merkeze Başvuran/Getirilen Çocukların Tanıtıcı Özellikleri

Tanıtıcı özellikler	2009 Sayı %	2010 Sayı %	2011 Sayı %	2012 Sayı %	2013* Sayı %	Toplam
Yaş						
0-11 yaş	21 10,3	21 6,6	21 5,9	22 4,8	18 6,9	103
12-18 yaş	182 89,7	298 93,4	335 94,1	438 95,2	244 93,1	1497
Cinsiyet						
Kız	41 20,1	93 29,1	42 11,8	84 18,2	65 24,8	325
Erkek	162 79,9	226 70,9	314 88,2	376 81,8	197 75,2	1275
Öğrenim durumu						
Okur yazar değil	13 6,4	36 11,2	17 4,8	72 15,7	29 11,1	167
Temel eğitim	125 61,6	163 51,1	209 58,7	143 31,1	148 56,5	788
Lise	65 32,0	120 37,7	130 36,5	245 53,2	85 32,4	645
Kiminle yaşadığı						
Öz anne- baba	191 94,1	293 91,8	329 92,4	381 82,8	193 73,7	1387
Kurumda	10 5,0	22 6,9	13 3,7	74 16,1	22 8,4	141
Diğer**	2 0,9	4 1,3	14 3,9	5 1,1	47 17,9	72
Toplam	203 100,0	319 100,0	356 100,0	460 100,0	262 100,0	1600

*2013 yılı verileri ilk altı ayı kapsamaktadır.

** Diğer: Akraha, komşu.

Tablo I'de yıllara göre merkeze getirilen ya da başvuran çocukların tanıtıcı özellikleri yer almaktadır. Çocukların çoğunluğunun erkek, 12-18 yaş grubunda, temel eğitim düzeyinde oldukları ve öz anne-babaları ile beraber kaldıkları belirlenmiştir. Merkeze başvuran/getirilen çocukların çoğunluğunun ergenlik döneminde olduğu dikkati çekmektedir. Kişiliğin toplumsal nitelik kazandığı ergenlik döneminde; ergen kim olduğunu, neye değer vereceğini, kime inanacağını, amacını bulmaya çalışır (6). Ayrıca bu dönemde özdeşim modelleri arayan ergen, aile dışındaki çevrenin önemini de artmasıyla birlikte çevresindeki olumsuz modellerden etkilenebilmektedir. Farklı yıllarda yapılan çalışmalarda ergenlik

döneminin önemini vurgulayan araştırma bulguları yer almaktadır (13-15).

Çalışmada çocukların çoğunluğunun temel eğitim düzeyinde oldukları, eğitimlerine devam edemeyen veya hiç okula gitmemiş çocuklarında olduğu görülmektedir. Aileden sonra çocuğun sosyalleşmesinde en etkili kurum olan okul; çocuğa akranlarıyla etkileşime geçme, farklı rol modelleriyle karşılaşma, meslek öğrenme, toplumsal yaşamın gerektirdiği kuralları öğrenme gibi katkılar sunmaktadır (16). Çeşitli nedenlerle eğitim hayatına devam edemeyen ergenin, okul yaşantısının sağlamış olduğu olumlu davranış özelliklerini yeterince kazanamayacağı için toplum içerisinde olumsuz davranış sergileme ve suça karışma riski

artabilmektedir. Yine çalışmamızda bu çocukların büyük bir çoğunluğunun aileleri ile birlikte yaşadıkları dikkati çekmiştir. Aile ortamı, çocuğun sosyalleşmeye başladığı ilk yer olduğundan çocuk tarafından ilk model alınan kişiler de aile üyeleri olmaktadır. Aile bireylerinin tutum ve davranışları, çocukların tüm hayatını etkileyebilmektedir. Çocukların suça sürüklenmesinde aile ile ilgili risk faktörlerine baktığımızda parçalanmış aile bunlardan yalnızca birisidir. Ailede eşlerin çatışması, ebeveynlerle çocuğun çatışması,

yanlış uygulanan disipline etme yöntemleri, ailenin ekonomik yetersizliği ya da ailede suç ile ilişkili modelin bulunması gibi nedenler ailesi ile birlikte yaşıyor olmasına rağmen çocuğun suça sürüklenmesinde etkili olabilmektedir (17). Çocuğun sağlıklı bir birey olarak yetişebilmesi ve yeterince toplumsallaşabilmesi için ailenin bir arada olmasının yanı sıra, ebeveyn-çocuk ilişkisinde karşılıklı sevgi, saygı, güven ve dayanışmanın yeterli olması gerekmektedir (18).

Tablo II. Suç İşlediği Şüphesi ile Merkeze Getirilen Çocukların Cinsiyetlerinin Yıllara Göre Dağılımı

	2009		2010		2011		2012		2013*		Toplam
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	
Cinsiyet											
Kız	6	4,9	32	16,5	10	4,2	14	5,4	11	8,4	73
Erkek	116	95,1	162	83,5	231	95,8	244	94,6	120	91,6	873
Toplam	122	100,0	194	100,0	241	100,0	258	100,0	131	100,0	946

*2013 yılı verileri ilk altı ayı kapsamaktadır.

Suç işlediği şüphesi ile merkeze getirilen çocukların çoğunun cinsiyetinin erkek olduğu görülmektedir (Tablo II).

Literatüre göre, yargıyla tanışan çocukların sayısı 1990'ların sonu ile 2000'lerin başından itibaren hızla artmaya devam etmektedir. Ayrıca, suç işlediği iddia edilen çocukların büyük bir çoğunluğunu erkek çocukların oluşturduğu bilinmektedir (2). Bu çalışmada son beş yılda suç işlediği şüphesi ile merkeze getirilen çocukların sayılarının yıllara göre artış gösterdiği ve cinsiyetlerinin çoğunluğunun erkek olduğu belirlenmiştir. Toplumumuzun sosyal yapısı gereği kız ve erkek çocukları farklı yetiştirilmekte dolayısıyla erkek ergenler,

aile içinde ve dışında daha serbest olabilmektedir. Ev ortamı dışında daha özgür olan erkek ergen farklı akran gruplarına katılıp, onların tutum ve davranışlarından olumsuz yönde etkilenebilmektedir. Yapılan çalışmalarda, erkek ergenlerin kız ergenlere göre daha çok suça karıştığına dair bulgular vardır. Akduman ve arkadaşlarının çalışmasında suça karışan erkek ergenlerin oranı %81,6, Gönültaş ve Hilal'in çalışmasında %96,4, Bayındır ve arkadaşlarının çalışmasında %93, Ayaz ve arkadaşlarının çalışmasında ise bu oran %86,3 olarak bulunmuştur (13-16, 19). Bu sonuçlar çalışmamızla uyumludur.

Tablo III. Suç Mağduru Olarak Merkeze Başvuran/Getirilen Çocukların Cinsiyetlerinin Yıllara Göre Dağılımı

	2009		2010		2011		2012		2013*		Toplam
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	
Cinsiyet											
Kız	13	28,9	28	38,9	16	24,6	22	28,9	31	39,2	110
Erkek	32	71,1	44	61,1	49	75,4	54	71,1	48	60,8	227
Toplam	45	100,0	72	100,0	65	100,0	76	100,0	79	100,0	337

*2013 yılı verileri ilk altı ayı kapsamaktadır.

Suç mağduru olarak merkeze başvuran/getirilen çocukların cinsiyetlerinin yıllara göre dağılımları Tablo III'de görülmektedir. Çocukların çoğunun cinsiyetinin erkek olduğu, ancak 2013 yılında kız çocukların suç mağduru olma oranında artış olduğu belirlenmiştir.

Çalışmamızda suç işlediği şüphesi ile merkeze getirilmede kız ergen oranı 2013 yılında % 8,4 iken suç mağduriyetinde bu oran 39,2'ye çıkmaktadır (Tablo 2-3). Türkiye İstatistik Kurumunun 2011 yılı Güvenlik Birimine Gelen veya Getirilen Çocuklar raporunda da suça sürüklenmede

kız ergen oranı %10,1 iken suç mağduriyetinde bu oran %46,3'e çıkmakta olup çalışmamızla benzer şekilde olduğu belirlenmiştir (20).

Madde kullanımı alınan maddenin kimyasal etkisi sonucunda bireyde bilinç kontrol mekanizmasında zayıflamaya sebep olmakta; bireyleri kurallara karşı koyma, kendine ve çevresine zarar verme gibi davranışlara iterek suça neden olabilmektedir. Kullanılan maddenin etkisinin yanı sıra madde temin edebilmek için de suça yönelme görülebilmektedir (21-24). Bu çalışmada çocukların madde kullanım durumları da değerlendirilmiştir. Çocukların; 2009 yılında %44,3'ü, 2010 yılında %42,3'ü, 2011 yılında %36,2'si, 2012 yılında %20,0'ı ve 2013 yılı ilk yarısında ise %33,2'sinin madde kullandığı saptanmıştır. Ancak 2011 yılına kadar çocukların yalnız sigara kullanımı mevcut iken 2012 yılı ve sonrasında sigarayla birlikte alkol, uyuşturucu madde, yapıştırıcı ve uçucu madde kullanımının da olması dikkati çekmiştir. Çalışmamızda 2011 yılı ve sonrasında olay sayılarının artmasında çocukların madde kullanımına alkol, uyuşturucu madde, yapıştırıcı ve uçucu madde kullanımının eklenmesinin etkili olabileceği düşünülmektedir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bulgular doğrultusunda, çocukların karışıklı olay sayılarının yıllara göre arttığı, merkeze başvuran ya da getirilen çocukların çoğunlukla erkek, ergenlik döneminde, temel eğitim düzeyinde oldukları ve öz anne ve babaları ile beraber yaşadıkları sonuçlarına ulaşılmıştır. Risk altındaki ailelerin ve çocukların belirlenerek, aile ve çocuklara yönelik, çocuklar ve ergenlerle iletişim, madde kullanımının azaltılması, çocukları disiplin etme yöntemleri, okullarda suça karışma-suç işlemenin ileriki hayata olumsuz yansımaları gibi konularda Emniyet Birimleri ile işbirliği yapılarak eğitimler verilmelidir. Ayrıca çocukları suça iten nedenleri sorgulayan geniş çaplı araştırmalar yapılması önerilebilir.

KAYNAKÇA

1. Adli İstatistikler. ADALET BAKANLIĞI, 2012. (http://www.adlisicil.adalet.gov.tr/istatistik_2012/ist_tab.htm) Erişim Tarihi: 29.09.2013
2. UNICEF, Türkiye'de Çocuk ve genç nüfusun durumunun analizi 2012: 95 <http://www.unicef.org.tr/files/bilgimerkezi/doc/sitan-tur-final-2012.pdf>. Erişim Tarihi: 28.09.2013
3. TBMM, Kayıp Çocuklar Başta Olmak Üzere Çocukların Mağdur Olduğu Sorunların Araştırılarak Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırma Komisyonu Raporu, 2010. ss. 520-521. <http://www.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem23/yil01/ss589.pdf> Erişim Tarihi: 20.09.2014
4. Wold Youth Report, "Juvenile Delinquency" Chapter7, (2003). http://www.un.org/esa/socdev/nyin/documents/worldyouthrep_ort.pdf Erişim Tarihi: 20.09.2013
5. Cevher, D. M. Suça Sürüklenen Çocuklar Çocuk Suçluluğuna Genel Bir Bakış. Adem Solak (Ed), Okullarda şiddet ve çocuk suçluluğu içinde (2007). (s.19-35). Ankara: Kozan.
6. Yavuzer H. Çocukve Suç Remzi Kitap Evi, 7. Baskı, 1994, s.31.
7. Gökpınar M. Sosyal ve Kriminall Boyutlarıyla Çocuk Suçluluğu. TBB Dergisi 2007; (72): 206-233.
8. IŞIK, H. "Çocuk Suçluluğu ve Okullarla İlişkisi," Ahi Evran Üniversitesi, Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD) 2006; 7 (2): 287-299.
9. Özden D, Yıldırım N. Adli Vakaya Hemşirelerin Yaklaşımı. Hacettepe Üniversitesi sağlık bilimleri Fakültesi Hemşirelik Dergisi 2009;73-81.
10. Törüner EK, Büyükgönelç L, Göktuğ. Çocuk sağlığı temel hemşirelik yaklaşımları , yayıncılık 2012; 22-23.
11. Güvenlik Birimine Gelen veya Getirilen Çocuklar Türkiye İstatistik Kurumu, (2013). www.tuik.gov.tr/Kitap.do?metod=KitapDetay&KT_ID=12...ID Erişim Tarihi:20.09.2013
12. YILDIZ, Ö (2009). "Toplumsal Değişme Sürecinde "Çocuk Suçluluğunda" Yeni Boyutlar," VI. Ulusal Sosyoloji Kongresi, "Toplumsal Dönüşümler Ve Sosyolojik Yaklaşımlar", Adnan Menderes Üniversitesi Aydın. http://www.Sosyolojidernegi.Org.Tr/Kutuphane/İcerik/Yildiz_Ozkan.Pdf Erişim Tarihi 21. 01. 2013), s. 1105-1112.
13. Akduman, G., Akduman, B., & Cantürk, G. Ergen suçluluğunda bazı kişisel ve ailesel özelliklerin incelenmesi Orijinal Araştırma. Türk Pediatri Arşivi 2007; 42(4).
14. Bayındır, N., Özel, A., & Köksal, E.. Çocuk Suçluluğu Demografisi: Kütahya Şehri Örneği. Polis Bilimleri Dergisi 2007; 9(4): 95-108.
15. Gönültaş, B. M., Hilal A. Çocuk Suçluluğunda Göç Faktörü: Adana Örneği. Adli Tıp Dergisi 2012; 26 (3): 156-163.
16. Uluğtekin S. Hükümlü çocuk ve yeniden toplumsallaşma. 1.Basım, Ankara: Bizim Büro Yayınevi, 1991: 220-4.
17. Afolabi O. E. Domestic violence, risky family environment and children: A bio-psychology perspective. International Journal of Psychology and Counselling 2014; 6(8): 107-118.
18. Kurtuluş A, Salman N, Günbet G, Boz B, Cenger CD, Acar K. Denizli ilinde 12-15 yaş arasındaki suça sürüklenen çocukların sosyodemografik özellikleri. Pamukkale Tıp Dergisi 2009; 2: 8-14.
19. Ayaz M., Ayaz A. B., Soylu N. Ergen Adli Olgularda Ruhsal Değerlendirme. Klinik Psikiyatri Dergisi 2012; 15: 33-40.
20. Güvenlik Birimine Gelen veya Getirilen Çocuklar (2011). Türkiye İstatistik Kurumu.
21. Altuner, D., Engin, N., Gürer, C., Akyay, İ., & Akgül, A. Madde kullanımı ve suç ilişkisi: kesitsel bir araştırma. Tıp Araştırmaları Dergisi 2009; 7(2): 87-94.
22. Prichard J., Payne J. Alcohol, drugs and crime: a study of juveniles in detention. Research and Australian Institute of Criminology, Public Policy Series 2005; 67:10-18.
23. Repetti R. L., Taylor S. E., and Seeman T. E. Risky Families: Family Social Environments and the Mental and Physical Health of Offspring. Psychological Bulletin 2002; 128 (2): 330-366.
24. Gül S. K., Güneş İ. D. Ergenlik Dönemi Sorunları ve Şiddet. Sosyal Bilimler Dergisi; 2012; 11 (1): 80-100.